

Vanedannede no-nonsense

Hele fem måneder med LFD Zero LE har afsløret mange lækre detaljer. Den er indbegrebet af en ægte no-nonsense stereoforstærker. Made in England.

AF KENNETH PILEGAARD

U middelbart er LFD Zero LE ikke en forstærker man lægger mærke til med det blotte øje, men når ørene foldes ud og musikken flyder ud i strømme, er der ingen tvivl. Det her kræver opmærksomhed og det har da også flere anmeldere verden over måtte sande. Inklusiv denne.

LFD Audio er ikke et særlig kendt mærke på den ellers mangfoldige skandinaviske hifi-scene. LFD Audio er et engelsk baseret niche-firma, der producerer forstærkere ud fra Low Fuzzy Distortion princippet. Et emne jeg kommer ind på i det følgende. Derudover laver de også en række kabler, som blandt andet har været testet her i Fidelity (i nr. 16 testede også Gunnar Brekke LFD Audios forstærker Mistral). LFD's prisniveau er overkommeligt for det fleste, hvilket jo kun gør det hele endnu mere interessant. Alle produk-

terne er håndlavet i England og nogle af dem sågar af konstruktørerne selv. Det her tyder jo på lækkerier.

LOW FUZZY DISTORTION

LFD Audio blev grundlagt i 1987 af to kolleger fra University of Essex: Professor Malcolm Hawksford og Dr. Richard Bews. Sammen har de forsket i fænomenet som de kalder Low Fuzzy Distortion (deraf firmaets navn), og designet deres forstærkere derefter. Design filosofien er kort fortalt, at forstærkeren lettest kan optimeres, hvis den grundlæggende opbygning er holdt så simpel som muligt. Modkoblingen i forstærkerne er holdt på så lave niveauer som muligt, men dog stadig udgjort af en forudsætning for, at der skal være en lav forvrængning. Signalvejen er udlagt for mindst mulig gensidig påvirkning og oftest benyttes ledninger i stedet for printbaner. Signalvejen hos LFD er rent faktisk helt op mod fem gange kortere end "typiske" forstærkere. Less is more?

Testens emne, LFD Audio Zero LE mk.3, bygger grundlæggende på nøjagtig samme principper som nævnt foroven. Der bliver benyttet meget få komponenter i signalvejen, men som

til gengæld er af en rigtig god kvalitet. Udgangstrinnet består f.eks. kun af et par mos-fet transistorer pr. kanal. Desuden sidder der indenbords en pænt dimensioneret ringkernetrafo. Forstærkeren leverer sølle 2x60 watt i 8 ohm og fordobler ikke udgangseffekten ved højttalerbelastninger på 4 ohm. LFD Zero LE kan ydermere også bestilles med en indbygget phono-forforstærker der, udover næsten at fylde ligeså meget som selve forstærkeren, også har sin egen strømforsyning. Det ser meget seriøst ud og tyder på at LFD har valgt at spare de rigtige steder, når det tages i betragtning at den kun koster 3.000 kr. ekstra.

Bag på forstærkeren findes fem ubalancerede linje-indgange, en tape-out, to sæt højttalerterminaler og en netbrønd. Alle af glimrende kvalitet. Forstærkerens byggekvalitet er generelt set ikke et emne der kræver megen forklaring. Alt er som det skal være: godt, solidt og holdbart. Frontpladen er en ca. 0,6 cm tyk børstet aluminiumsplade og resten af kabinettet består af to store stykker bukkede og børstede aluminiumsplader: en til toppen og siderne, og en til bagenden og bunden. På fronten af forstærkeren finder man en meget primitiv sort tænd/sluk knap, en blåt lysende diode, en forkromet drejeknap til reguleringen af volumen, en identisk drejeknap til valg mellem linje-indgangene, tape-out og mute, og sidst men ikke mindst endnu en identisk drejeknap til valg mellem linje-indgangene. Generelt set lækkert udført og med et

ægte no-nonsense look. Nogle vil måske endda mene at den udseendemæssigt minder om et heldigere DIY-projekt.

OMSTÆNDIGHEDERNE

LFD Zero LE har været på besøg i over fem måneder og under så lang en testperiode, når der at komme rigtig meget udstyr gennem møllen. Udstyr som alt sammen er blevet afprøvet sammen med LFD'en. Bl.a. den hundedyre cd-afspiller Red Reference mk.2 fra Chord Electronics, men også den amerikanske ditto MCD500 fra McIntosh. Forstærkeren er også blevet budt strøm fra samtlige af amerikanske PS Audios strømprodukter.

Forstærkeren var allerede spillet godt til, da den blev leveret fra importøren, men hvis det ikke skulle være tilstrækkeligt, så må den daglige lytning gennem fem måneder have gjort det. En ting der er

vigtig at pointere ved LFD Zero LE er opvarmningen. Sjældent har jeg hørt en forstærker der tager sig så god tid til at varme rigtig op. Den skal i hvert fald stå tændt i et døgn før den lyder rigtig godt, og helst i nogle døgn før den lyder helt optimalt. Trods min store respekt for miljøet, så sker der nok ikke det store ved at den står tændt konstant, da den ikke bruger noget videre strøm i standby.

Der har altså alt i alt været rig mulighed for at danne sig et suverænt godt indtryk af hvad forstærkeren kan og hvad den ikke kan. Der er selvfølgelig som sædvanligt blev spillet alverdens musikgenre over LFD'en: alt fra Miles Davis via Bon Jovi til Cecilia Bartoli og Diana Krall.

INGEN IMPONATOREFFEKT

Efter at forstærkeren havde få lov at stå tændt og spille i nogle døgn, var det

tid til at lytte. Det første der sprænger en i øjnene (eller ørene!) er en umiddelbar mangel på imponatoreffekt. Den spiller bare musik. Det kommer sig af en yderst neutral og velafbalanceret klang der lader musikken tale for sig selv. Det skal dog ikke betyde at LFD Zero LE ikke har nogen egenklang, for det har den, men det er aldrig noget der går udover musikken. Ydermere afhænger klangfarven også meget af det tilkoblede udstyr: musik-kilde, kabler osv., da LFD'en er følsom overfor disse ændringer. Altså afslørende, dog uden at flå tøjet af medspillerne.

Lydbilledet er stort og åbent og det ånder meget organisk. Især når forstærkeren har fået lov at varme rigtig op. Diskantgengivelsen er simpelthen så velopløst, letflydende og uanstrengt. På lige dette punkt tangerer LFD Zero LE en langt højere pris end der er tale om. Mellemtonen gengives rent og glat, men også dejligt blødt og letflydende ligesom diskanten. Opløsningen er her knap så høj som i de lidt højere frekvenser, men stadig imponerende god. Dernæst hænger diskanten og mellemtonen gnidningsfrit godt sammen. Skal jeg komme med et ankepunkt i mellemtoneområdet må det være makrodynamikken, som trods alt er hørt bedre. De hårdtslående anslag på lilletrommen har jeg hørt gengivet mere realistisk; ikke klangmæssigt, men slagmæssigt. Men til gengæld så har jeg ikke hørt andre transistorforstærkere i denne prisklasse med samme organiske og

«Jeg ikke hørt andre transistorforstærkere i denne prisklasse med samme organiske og homogene gengivelse af f.eks. stemmer. Det er virkelig godt»

homogene gengivelse af f.eks. stemmer. Det er virkelig godt.

Når vi rykker hakket længere ned af frekvensspektret så gengives bassen med samme naturlighed som resten af spektret. Den bliver aldrig oppustet eller anmassende at høre på. Til gengæld går den overraskende dybt og er stadig meget velkontrolleret. Først når vi bevæger os helt ned i de allderdybeste oktaver, mister den grebet. Men vi skal langt ned. Oftest med basgengivelsen i denne prisklasse ses det at der fra producentens side er fokuseret mere på kvantiteten og imponatoreffekten, frem for den egentlige kvalitet i basområdet. Dog ikke med denne forstærker.

Her er masser af detaljer og nuancer i basområdet, men til gengæld er det ikke den absolut mest makrodynamiske gengivelse undertegnede har hørt. Dynamiske udladninger kommer altså ikke som eksplosioner i en krigszone.

SUVERÆN LUFTIGHED OG MIKRODYNAMIK

At makrodynamikken ikke er LFD'ens absolut stærkeste side, skal dog ikke lukke snakken om dynamik fuldstændig. Når vi bevæger os længere ned i detaljerne finder vi nemlig en af forstærkerens absolutte forcer: mikrodynamikken. Gengivelsen af musikkens mikrodynamiske aspekter gengives yderst overbevisende og leverer, sammen med den suveræne luftighed og opløsning i toppen, en rigtig flot gengivelse af akustiske instrumenter, så som en akustisk guitar, en kontrabas, perkussion osv.

De små sprøde knips fra perkussion-instrumenter, eller i lidt mere teknisk tale kaldet krispe transienter, flyder med allerstørste lethed og sprødhed ud af højttalerne, når forstærkeren rigtig folder sig ud. Tag f.eks. track 4 og 5 på Niels-Henning Ørsted Pedersens album *This is all I ask* (verve 539 695-2). Her gengives musikken velopløst, super luftigt og ikke mindst krisp. En overvejende neutral klangbalance, men dog stadig med en lækker livlighed. Instrumenterne står fint placeret i lydbilledet, især Moniques stemme på track 5, står flot, rent og homogent. Igen er samme numre hørt gengivet med en lidt mere overbevisende makrodynamik, men når man sidder i sweet-spot mangler der intet. Skal vi skrive forventningerne rigtig højt op, langt højere end hvad LFD'ens pris indikerer, så kunne man ønske sig en lidt fyldigere og lidt mere tredimensionel gengivelse

af instrumenternes tekstur. Men her er vi langt forbi prisklassen 20.000 kr., før dette kan forventes.

At gengivelsen af mikrodynamikken er gengivelsen af makrodynamikken overle-

gen, gør selvfølgelig at LFD'en ikke passer lige godt til alle musikgenre, men alligevel opstod der ikke rigtig noget tidspunkt hvor man savnede noget. Det skal lige være hvis man lytter til et stort symfoniorkester, hvor de store dynamiske udladninger er hørt med mere punch og slagkraft i kælderen.

LÆKKER OG SMOOTH VOKAL

Jeg nævnte hurtigt Moniques stemme ovenfor, men det er et emne jeg godt lige kunne tænke mig at uddybe. Stemmer gengivet over LFD'en bliver leveret på en letflydende og ren facon, og med en neutral og homogen klang. Kort kan stemmegengivelsen beskrives som lækker og ikke mindst smooth. Tag f.eks. Eva Cassids flotte stemme på hendes plade *Songbird* (blix street G2-10145). Det er næsten overflødigt at nævne nogle specifikke track, da det gælder gennem hele albummet (og de

resterende albums med hende). Cassidys stemme står flot og rent. Frit for alle de andre instrumenter og med en overskyggende homogenitet, der kun kan få en til at synke endnu længere ned i lyttestolen.

Tag også track 10 på Cecilia Bartolis album Maria (decca 475 9077), hvor hendes flotte mezzosopranstemme står og nærmest beskinner det resterende lydbillede. Selvom hendes stemme på de bedste forstærkere er hørt endnu bedre opløst og med en endnu mere overbevisende gengivelse af teksturen, så føler man ikke at man mangler noget, når man først sidder i sweet-spot. Ligesom med Moniques og Cassidys stemmer, så står Bartoli uanstrengt og homogent. Lækkert.

SPRUDLENDE BEATLES

Nu lyder det selvfølgelig som om at LFD Zero LE er en meget korrekt og voksen forstærker. Den er overvejende neutral, homogen og mikrodynamikken og detaljerne gengives rigtig flot. Men det skal dog ikke betyde at LFD'en ikke også kan være lidt "rå" og levere en livlig, underholdende og sprudlende gengivelse, for det kan den rent faktisk, og det er trods at makrodynamikken er hørt bedre. Forstærkerens klang er faktisk ikke kun homogen og til den neutrale side, den har nemlig også en hvis underholdningsfaktor.

Da vi har med en ægte engelsk no-nonsense forstærker at gøre, der endda nogle steder i verden har opnået lidt af en kultstatus (navnlig i USA), så er det jo kun relevant at tage en af de nye remasterede Beatles album. Jeg har valgt at tage nummeret Come Together (track 1) på albummet Abbey Road (0946 3 82468 2 4). Her er der virkelig gang i musikken, og foden vipper ustyrligt mod egen vilje. Musikken får bare lov at suse derudad. Lydbilledet er stort og flot og, hvis vi lige skal vende tilbage de førnævnte kvaliteter, så sørger den neutrale klang for at vi kommer endnu tættere på det der skete i Abbey Road studierne tilbage i 1969. Den velop-løste diskant og mellemtone gør det også tydeligt at høre hvor meget bedre lyd kvaliteten på Beatles pladerne er blevet efter den 09.09.09. Blandt andet guitaren som indleder track 7 på samme album, står glitrende og funkende flot.

I SAMMENLIGNING

Eftersom det altid er relevant at sammenligne forskelligt udstyr, så har undertegnede valgt at bringe et par direkte sammenligninger med LFD Zero LE i denne test. Jeg lægger ud med en sammenligning af den integrerede forstærker PI-2 fra Electrocompaniet som koster ca. 15.000 kr. PI-2 er en meget neutral forstærker der besidder en lækker fersk og dynamisk klang, men som også til tider kan lyde lidt parfumeret i toppen. LFD'en har samme neutrale klang som PI-2, men PI-2'en er lidt mere fersk og dynamisk (her henleder jeg til makrodynamikken), hvorimod LFD'en er mere homogen og helhedsorienteret. PI-2'en har godt nok flere kræfter, men når LFD'en til gengæld bliver parret med det rigtige, så trækker den, efter denne anmelders mening, det længste strå ved at have en mere naturtro og uparfumeret gengivelse. Men det er jo selvfølgelig også et spørgsmål om smag og behag.

Næste sammenligningselement er fuldblodshesten fra Norditalien den integrerede rørforstærker P40 fra Unison Research som koster ca. 24.000 kr. I forhold til P40'eren så er LFD'en mere neutral i klangen og en smule mere reserveret i dens gengivelse, hvor P40'eren har lidt mere varme at byde på. P40'erens massive og yderst imponerende basgengivelse er også svær at hamle op med og her kommer LFD'en da også til kort. Til gengæld så kan P40'eren ikke følge med LFD'en når vi snakker diskantgengivelse. Her er testens emne simpelthen så luftig og så super defineret, at de færreste i prisklassen kan følge med. Det er igen et spørgsmål om smag og behag, og ikke mindst hvad den skal parres med. LFD'en er nemlig lidt mere kritisk hvad angår tungdrevne højttalere, og skal helst have en forholdsvis letdrevent højttaler.

FEM MÅNEDERS VANEDANNELSE

Fem måneder med LFD Zero LE har afsløret mange af dens små kvaliteter, og det har også afsløret at det er en meget vanedannede forstærker. Den måde den bare spiller musik på, uden egentlig at sætte spørgsmålstegn ved så mange ting er guf for musikskeren. Den spiller bare derudad.

Nogle vil måske synes at den er lige primitiv nok. Ingen særlige funktioner, intet prangende udseende og sidst, men ikke mindst, ingen fjernbetjening. Som den franske producent af cd-afspillere Eera udligger det, så har de kun tilføjet en fjernbetjening til deres produkter som et element af dovenskab. Der er imidlertid ingen dovenskab

at spore hos engelske LFD Audio, og undertegnede synes egentlig også at det ville været overflødig, at tilføje en fjernbetjening, nu når der ellers bliver kørt en fuldstændig no-nonsense linje. LFD Zero LE er nok den integrerede forstærker der kommer tættest på et ægte no-nonsense produkt.

KONKLUSION

Det har været fem suveræne måneder i selskab med LFD Audio Zero LE mk.3. Det er et ægte no-nonsense produkt og kan måske endda beskrives som værende indbegrebet af en ægte integreret stereoforstærker. Den er kritisk når det gælder tilspilning og ikke mindst opvarmning, og det er heller ikke en forstærker der kan parres med en hvilken som helst højttaler. Den skal helst være forholdsvis letdreven.

Når disse kriterier derimod er opfyldt så leverer den en suveræn lyd gengivelse. Den fantastisk opløste og luftige diskant, den neutrale og sprøde mellemtone kombineret med den dybdegående og velkontrollerede bas, skaber tilsammen et flot og homogent lydbillede. Den får ikke det sidste ord med når det gælder makrodynamikken, men mikrodynamikken er til gengæld rigtig god. Den spiller også den meste musik, hvis vi dog går uden om de voldsomste rock-numre og største symfoniorkestre. Specielt akustisk musik gør den rigtig godt.

LFD Audio Zero LE mk.3 er selvfølgelig ikke en direkte high-end forstærker. Hvis jeg påstod det, ville jeg være endnu en af dem der misbruger den, dog noget upræcise, beskrivelse. LFD Zero LE er en high performance forstærker der puster high-end forstærkerne kraftigt i nakken. En ægte engelsk no-nonsense forstærker der, i den rigtige kombination og med det rigtige musikmateriale, nemt vil spille bukserne af konkurrenterne. Et bedste køb? ☉

Importør: Exotic Audio, Dk
Pris: DK 17.000 (20.000 danske kroner med phono-forforstærker)

BENYTTET UDSTYR:

- Marantz SA11S2 SACD afspiller
- Chord Electronics Red Reference mk.2 CD afspiller
- McIntosh MCD500 SACD afspiller
- Neat Acoustics Ultimatum MFS højttalere
- Transparent, MIT, Nordost og PS Audio kabler
- PS Audio Power Plant Premier strømregenerator

